

A large, solid blue abstract shape on the left side of the page, resembling a stylized letter 'L' or a curved wedge.

Biblioteksplan

Policy

Strategi

Riktlinje

▶ Plan

Beslutad av:	Diarienummer:	Typ av styrdokument:	Dokumentansvarig:
Kommunfullmäktige	2024-000041	Plan	Kulturenheten
Beslutsdatum och paragraf:	Giltig till:	Senast reviderad:	
2024-05-31 § 69	Tillsvidare	2024-05-31	

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning.....	3
2. Uppföljning	3
3. Bibliotekslagen (2023:801).....	3
4. Övriga styrdokument.....	4
5. Hållbarhet	5
6. Biblioteksorganisation.....	5
7. Demokrati och tillgänglighet.....	6
8. Litteratur och läsförbättring	6
Mål under planperioden	7
9. Biblioteket som mötesplats och demokratiskt rum	7
Mål under planperioden	7
10. Programverksamhet och evenemang.....	7
Mål under planperioden	8
11. Tillgänglighet i hela kommunen	8
Mål under planperioden	9
12. Det digitala biblioteket	9
Mål under planperioden	9
13. Prioriterade grupper.....	9
Barn och unga.....	10
Mål under planperioden	11
14. Skolbiblioteksplan.....	11
Utbildningsförvaltningens övergripande målsättningar för skolbiblioteken.....	11
Roller och ansvarsbeskrivning	12
Utbildningsförvaltningen gör via samordnare:	12
Rektor ska säkerställa att.....	12
Skolbibliotekarier/skolbibliotekspersonal ansvarar för att.....	12
15. Taxonomi för skolbiblioteket och gymnasiebiblioteket.....	13
16. Campusbiblioteket.....	15
17. Samverkan mellan folkbibliotek och skolbibliotek.....	15
Mål under planperioden	16
18. Övriga prioriterade grupper.....	16
Personer med funktionsnedsättning	16
Mål under planperioden	17
Personer med annat modersmål än svenska	17
Mål under planperioden	17
Nationella minoriteter	18
Mål under planperioden	18
19. Digital delaktighet.....	18
Mål under planperioden	19
20. Breddat deltagande.....	19
Mål under planperioden	19

1. Inledning

En biblioteksplan är ett lagstadgat styrdokument som varje kommun ska ha (Bibliotekslagen 2013:801). Biblioteksplanen antas av kommunfullmäktige.

Denna biblioteksplan anger riktningen och ambitionerna för kommunens biblioteksverksamhet 2024-2027. Planen ersätter den tidigare biblioteksplanen som gällde 2020-2023.

En biblioteksplan främjar samverkan mellan kommunens verksamheter och sprider kunskap om bibliotekens uppdrag.

Utbildningsförvaltningen ansvarar för skolbiblioteksplanen för grundskolor. För övriga avsnitt i biblioteksplanen ansvarar samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen.

Samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen har under framtagandet av planen genomfört dialogmöten inom den kommunala organisationen samt med kommunens funktionsrådsråd, kommunens byalagsråd och kommunens ungdomsforum.

2. Uppföljning

Respektive nämnd ansvarar för att biblioteksverksamheten bedrivs i enlighet med biblioteksplanen och för att det finns system för uppföljning.

Utbildningsförvaltningen ansvarar för uppföljning av grundskolebibliotekens verksamhet.

Samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen ansvarar för uppföljning av folkbiblioteksverksamheten samt Campusbibliotekets verksamhet. Detta sker genom redovisning till nämnden en gång per år.

3. Bibliotekslagen (2023:801)

Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet.

Folkbiblioteket ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteket ska särskilt uppmärksamma barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Övriga prioriterade grupper är personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna.

4. Övriga styrdokument

- Skollagen (2010:800)
- Barnkonventionen
- IFLA:s/UNESCO:s internationella folkbiblioteksmanifest
- Region Hallands kulturstrategi och kulturplan
- Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022-2025 (nationell biblioteksstrategi)
- De nationella målen för litteratur och läsfrämjande

- Laholms kommuns vision
Laholms kommuns vision för 2024–2027 lyder: I Laholm vill vi bli fler för en starkare framtid. Här förenas livskvalitet och tillväxt för en hållbar utveckling. Laholms kommuns befolkningsmål är 32 000 invånare år 2050.

- Utbildningsförvaltningens nämndsplan
- Kultur- och folkhälsonämndens nämndsplan
För att uppnå Laholms kommuns vision har fyra kommungemensamma målområden upprättats: samhällsplanering, barn, unga och utbildning, näringsliv och företagsamhet samt folkhälsa.

Sju kommungemensamma resultatmål är kopplade till målområdena:

- Boendesegregationen ska minska
- Laholms kommuns miljöpåverkan ska minska
- Fler uppnår gymnasieexamen
- Tryggheten i skolan ska öka
- Fler människor ska vara självförsörjande
- Folkhälsan förbättras
- Barn- och ungas psykiska och fysiska välbefinnande ska öka

Utifrån de kommunövergripande resultatmålen har kultur- och folkhälsonämnden upprättat önskade effekter för sina verksamheter. Bibliotekets verksamhet ska bidra till följande effekter:

- Ökat fokus på tidiga förebyggande insatser i samverkan med andra
- Barn- och unga ges möjlighet till delaktighet och inflytande
- Möjliggöra för föreningsliv och kommuninvånare att göra klimatsmarta val
- Kreativitet och innovation skall gynnas
- Bidra till att hela kommunen blir en attraktiv boendemiljö
- Möjliggöra för rörelse, lek och rekreation i hela kommunen
- Motverka ofrivillig ensamhet

5. Hållbarhet

Agenda 2030 och de 17 globala målen pekar ut riktningen för en hållbar utveckling. Biblioteken bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom att bedriva verksamhet som bidrar till följande globala mål:

- God hälsa och välbefinnande
- God utbildning för alla
- Jämställdhet
- Minskad ojämlikhet
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Fredliga och inkluderande samhällen
-

Biblioteken verkar för ökad folkhälsa genom att vara en plats för möten mellan människor, kulturupplevelser och möten med litteratur och kunskap.

Biblioteksverksamheten bygger på delande av resurser och bidrar därmed till ekonomisk hållbarhet. Genom att vara en plats som är öppen för alla bidrar biblioteket till social hållbarhet. Biblioteket ska till medborgare förmedla kunskap om hållbarhet.

6. Biblioteksorganisation

Samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen ansvarar för folkbiblioteksverksamheten samt Campusbiblioteket. Utbildningsförvaltningen ansvarar för grundskolebiblioteken.

Folkbiblioteksverksamheten i Laholms kommun utgörs av Stadsbiblioteket, två närbibliotek och en omfattande bokbussverksamhet.

Stadsbiblioteket är centralt beläget i Stadshuset i Laholm. I Knäred finns det ett meröppet närbibliotek i entrén på Smedjebacken, i samma byggnad som bl.a. vårdcentral och ett särskilt boende.

Kommunens andra meröppna närbibliotek är placerat i Våxtorp. Det avvecklades tillfälligt under 2023 p.g.a. lokalbrist. När nya Solgården som inrymmer särskilt boende och lokaler för förskola beräknas stå klart 2026 kommer det även att inrymma ett nytt närbibliotek. I mellanperioden har Våxtorpsborna tillgång till biblioteksservice via bokbuss.

Kommunen har en bokbuss som besöker ett 80-tal hållplatser och täcker hela kommunen, från kust till inland.

Campusbiblioteket är beläget på Campus Laholm och används av gymnasieelever, vuxenstudierande, SFI-elever och övrig verksamhet på Campus Laholm.

Skolbibliotek finns på grundskolorna i kommunen eller i nära anslutning. Utbildningsförvaltningen har också byggt upp kapprumsbibliotek på kommunens förskolor.

Kommunfullmäktige har beslutat att ett närbibliotek med närhet till stationsområdet i Veinge ska finnas med som en framtida del av biblioteksorganisationen.

7. Demokrati och tillgänglighet

Demokratiska och hållbara samhällen bygger på delaktighet och jämlika villkor. Biblioteken bidrar till att människor med olika förutsättningar får likvärdig tillgång till information, kultur, litteratur och kunskap. Det är en neutral plats där människor kan mötas för läsning, livslångt lärande, folkbildning, personlig utveckling, skapande, kultur- och litteraturupplevelser och gemenskap. Biblioteket ska erbjuda invånarna verktyg för att vara en del i det demokratiska samhället.

Ett av kärnuppgifterna är att bidra till allas rätt till fri åsiktsbildning och yttrandefrihet. Biblioteket bidrar till utveckling av det demokratiska samhället genom att tillgängliggöra information för alla, problematisera och ge sammanhang.

8. Litteratur och läsfrämjande

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Biblioteket ska inspirera till läsning och främja läsglädje och språkutveckling. Detta är ett mål som ska genomsyra hela verksamheten, t.ex. medieinköp, exponering av medier, programverksamhet, läsfrämjande på webbplats och sociala medier samt bibliotekspersonalens dagliga möten med besökare.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska enligt bibliotekslagen präglas av allsidighet och kvalitet. Biblioteken i Laholm ska erbjuda ett brett och varierat utbud av tryckta böcker, talböcker, e-böcker, tidningar, tidskrifter med flera medier för alla åldrar. Strömmande film införlivas i utbudet under början av 2024.

Såväl topplisteromaner som s.k. smalare litteratur ska finnas att låna på biblioteket. Särskild vikt ska läggas vid inköp av medier till prioriterade grupper och medier som främjar barns språkutveckling.

Biblioteksanvändarna har möjlighet att påverka biblioteksbeståndet via inköpsförslag, som kan lämnas bl.a. via e-tjänst. Stor hänsyn tas till dessa önskemål.

Fjärrlån från andra bibliotek sker via en väl uppbyggd infrastruktur mellan bibliotek i regionen samt på ett nationellt plan.

Mål under planperioden

- Biblioteket ska utveckla sitt läsfrämjande arbete för alla åldrar genom mer riktade aktiviteter till dem som behöver stöd.
- Antalet utlån ska öka.

9. Biblioteket som mötesplats och demokratiskt rum

Biblioteket är en öppen, trygg och demokratisk mötesplats dit alla är välkomna. Alla, oberoende av ekonomiska och sociala förhållanden, ska ha samma möjlighet att ta del av bibliotekets verksamhet. Detta ställer krav på god tillgänglighet och ett bemötande från personalen som får besökare att känna sig sedda och inkluderade.

Biblioteksrummet ska vara inbjudande, funktionellt och inspirerande. Bibliotek fyller ett viktigt syfte för människors upplevelse av att vara en del av samhällsgemenskapen. Oavsett om man besöker biblioteket för att vara delaktig i ett evenemang och möta andra eller för att i ensamhet söka stillhet, vill vi att våra besökare ska trivas och vara nöjda med tjänster, utbud och bemötande.

Mål under planperioden

- Besöksantalet på biblioteken ska öka.

10. Programverksamhet och evenemang

Bibliotekets programverksamhet ska bidra till att uppfylla det lagstadgade uppdraget att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Programutbudet ska vara varierat och gärna ske i samverkan med andra aktörer, både inom kommunen och civil- och lokalsamhället. Verksamheten ska under planperioden utveckla metoder för att öka antalet samarbeten kring programverksamhet. Vid planering av programverksamhet ska de enligt bibliotekslagen prioriterade grupperna särskilt beaktas. Förutom att uppfylla det lagstadgade uppdraget bidrar programverksamhet till social gemenskap och inkludering genom det personliga mötet och samtal.

Programverksamhet kan öppna upp ingångar till bildning.

Amatörkonstnärer, privatpersoner, föreningar med flera erbjuds möjlighet att ställa ut sina verk, samlingar etc. på biblioteket.

Mål under planperioden

- Fler av bibliotekets arrangemang ska genomföras i samverkan med andra aktörer.

11. Tillgänglighet i hela kommunen

För att vara tillgängliga för alla kommuninvånare och erbjuda en likvärdig service ska bibliotekstjänsterna ha god geografisk spridning. Bokbussverksamhet och närbibliotek bidrar till att nå fler människor och spelar en viktig roll för social samhörighet.

Kommunen har investerat i en ny bokbuss. 2024 börjar den nya bussen att rulla. Tidtabellen ska utvecklas till att ge utrymme för större flexibilitet och för samarbeten med andra kommunala aktörer. Under planperioden ska biblioteket i samverkan med andra kommunala aktörer sträva efter en högre nyttjandegrad och att nå fler målgrupper. Möjligheter att föra ut samhällsinformation med bokbussen ska tillvaratas.

Meröppet ger möjlighet att besöka biblioteket på tider som passar användarna. Närbiblioteksverksamheten erbjuder meröppet, vilket möjliggör biblioteksbesök kl 7-22 årets alla dagar. En förstudie ska under planperioden göras i syfte att undersöka hur Stadsbiblioteket kan göras till ett meröppet bibliotek.

Programverksamhet med lokal anknytning kan med fördel förläggas till närbiblioteken. Närbiblioteksverksamheten ska arbeta för att nå fler barn och ungdomar. Personal från närbibliotek besöker ortens äldreboende.

I kommunens arbete med öka medborgarengagemanget och minska segregationen finns stor potential i att samarbeta och använda biblioteket som lokal, t. ex. i samhällsbyggnadsprocessen. För att öka invånarnas tillit och förståelse för myndighetsutövning kan biblioteket samverka med andra kommunala verksamheter. Biblioteket som en positiv plats kan nyttjas som yta för kommunikation.

För att nå ut bättre med marknadsföring i syfte att nå fler invånare ska samverkan med byalag, föreningar och andra aktörer utvecklas. Former för kommunikation ska tydliggöras.

Biblioteksverksamheten ska bedrivas med stor lyhördhet för kommuninvånarnas behov och önskemål, och dialogen med invånarna ska utvecklas. Biblioteket behöver under planperioden använda t.ex. dialog, tjänstedesign, UX (User Experience) och medskapande som metoder för att fånga upp de behov som finns.

Biblioteket ska arbeta för att tydliggöra och motivera sin roll i samhället och välkomna alla aktörer att medskapa tillsammans med oss och hos oss. Det finns stora möjligheter att fylla biblioteksrummet med mer och annan verksamhet utöver den som finns idag och under planperioden ska stort fokus läggas på denna utveckling.

Biblioteket som informationspunkt ska utvecklas i syfte att förbereda för kriser, då biblioteket kan fungera som en trygg plats där invånare möter personal, tar del av information och får känna gemenskap.

Mål under planperioden

- Antalet besökare på bokbussen och närbiblioteken ska öka.
- Samverkan med andra aktörer i syfte att öka tillgängligheten ska stärkas.
- Metoder för dialog med medborgare ska utvecklas.

12. Det digitala biblioteket

På bibliotekets webbplats får medborgare tillgång till litteratur och läsning och kan nyttja bibliotekets digitala tjänster dygnet runt. Ett varierat utbud av e-böcker finns tillgängligt via bibliotekskatalogen. Nya boktips och tips utifrån aktuella teman och händelser presenteras löpande på webbplatsen. Via bibliotekets webbplats får låntagare tillgång till ett antal databaser, bl.a. författarlexikon och tidningar och tidskrifter på mer än 60 olika språk. På bibliotekets datorer finns en databas för släktforskning.

Via bibliotekskatalogen kan man på egen hand söka böcker, reservera och låna om. Man kan även lämna inköpsförslag och beställa fjärlån. Kommuninvånare uppmuntras till att via e-tjänst ge förslag på bokbusshållplatser.

Biblioteket informerar om och marknadsför arrangemang, utbud och tjänster via webbplats och sociala medier. Fortfarande finns det många biblioteksanvändare som inte känner till webbplatsen och marknadsföringsarbetet måste fortsatt ske i olika former.

Sociala medier erbjuder stora möjligheter till kreativa inlägg av mindre formell karaktär än informationen på webbplatsen. En stor del av innehållet på sociala medier syftar till att höja intresset för böcker och läsning - även digital läsning - på ett roligt och lustfyllt vis. Fri åsiktsbildning, antirasism och det demokratiska uppdraget ska lyftas. Även tjänster och utbud för prioriterade grupper ska framhävas.

Mål under planperioden

- Den digitala biblioteksservicen ska utvecklas.

13. Prioriterade grupper

Prioriterade grupper enligt bibliotekslagen är:

- personer med funktionsnedsättning
- de nationella minoriteterna
- personer med annat modersmål än svenska

Folkbiblioteken har också i uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Biblioteken i kommunen är till för alla medborgare och verksamheten ska sträva efter ett breddat deltagande, men vid prioriteringar i verksamheten ska särskild hänsyn tas till de

prioriterade gruppernas behov av biblioteksverksamhet och att inkludera dessa grupper i bibliotekets verksamhet.

Barn och unga

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Barnkonventionen är lag och därmed ska barnrättsperspektivet genomsyra verksamheten.

Barn och unga upp till 19 år utgör i dagsläget cirka 22% av invånarna i Laholms kommun, totalt strax under 6000 personer. Av dem är en tredjedel, drygt 1700, barn under 6 år och i förskoleåldern. Enligt utbildningsförvaltningens aktuella prognoser kommer antalet barn i förskole- och grundskoleåldrar (0-15 år) att hålla sig relativt konstant under 2024-2027, och totalt omfatta omkring 4800 barn.

Under de första åren i barnets liv läggs grunden för språkförmågan. Ett av bibliotekets högst prioriterade uppdrag är att främja barns språkutveckling genom tidiga insatser. Biblioteket samverkar med barnhälsovården och öppna förskolan, genom t.ex. babyhäng med föräldragrupper, väntrumSBöcker och bokpåsar för smidigt hemlån på öppna förskolan utan lånekort. Riktade insatser görs i samarbete med logopedin mot barn som behöver särskilt stöd i sin språkutveckling, genom s.k. biblioteksrecept som skräddarsys efter barnets individuella behov.

Utöver det befintliga arbetet med tidiga insatser driver biblioteksverksamheten under 2024 ett projekt med särskilt fokus att stärka tidiga insatser för språkutveckling för barn 0-5 år och deras vårdnadshavare i Knäred, med anledning av att Knäred är kommunens mest segregerade område.

En god språkutveckling skapar förutsättningar för bättre måluppfyllelse i skolan och utjämnande av skillnader mellan barn med olika socioekonomiska förutsättningar. Läsförmåga och läsförståelse är avgörande för hur man senare kan ta del av och finna sin delaktighet i det demokratiska samhället.

Biblioteket erbjuder medier i en mängd format, för alla åldrar och intressen. Det finns medier för barn och ungdomar med annat modersmål än svenska samt för de nationella minoriteterna. En särskild avdelning, Äppelhyllan, erbjuder anpassade medier för och om barn med någon form av funktionsnedsättning. Språkväskor finns till utlåning för extra språkstimulans och -träning. En läsfrämjande satsning är att biblioteket delar ut gåvoböcker till kommunens nyfödda, 4-åringar och 6-åringar.

All programverksamhet för barn och unga är gratis för att alla ska ges möjlighet att delta. Utbudet innefattar består bl.a. barnteater, babyhäng, sagostunder, läsfrämjande lovaktiviteter, bokcirklar, filmvisning och aktiviteter i bibliotekets Makerspace.

Unga är den målgrupp som biblioteket har svårast att nå. Att under planperioden arbeta för att öka ungas närvaro och delaktighet i verksamheten är högprioriterat. Det viktiga är inte antalet aktiviteter som anordnas, det viktiga är att erbjuda de aktiviteter ungdomar efterfrågar och att använda rätt marknadsföringskanaler. Metoder för uppsökande arbete är under ständig utveckling. Unga ska uppmuntras till medskapande och verksamheten för unga ska under planperioden utvecklas till att bli mer användarstyrd.

Den dialog som under framtagandet av denna biblioteksplan har skett med kommunens ungdomsforum gav värdefullt underlag om hur ungdomar vill använda biblioteket som en plats för läsning, kunskapsinhämtning och studier, avkoppling och häng med vänner, ett lugnt ställe där man får hjälp av personal och där man önskar att det ska vara lättgängligt och ordning och reda.

Biblioteket ska bedriva en verksamhet som främjar integration och psykisk hälsa bland kommunens barn och unga. Samverkan med andra kommunala verksamheter och externa aktörer, t.ex. föreningar, ska under planperioden stärkas.

Samtlig bibliotekspersonal kompetensutvecklas under 2024 inom läsfrämjande och för barn och unga genom medel från Kulturrådet (Läsfrämjandelyftet).

Mål under planperioden

- Biblioteket ska stärka sin verksamhet med tidiga språkstödjande och läsfrämjande insatser.
- Andelen arrangemang i medskapande med ungdomar ska öka.

14. Skolbiblioteksplan

Bibliotekslagen hänvisar till 36 § i skollagen, enligt vilken eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Utbildningsförvaltningens övergripande målsättningar för skolbiblioteken

I litteraturen har den moderna människan sedan länge funnit glädje, innehåll till samtal och reflektion. Att kunna läsa, skriva, uttrycka sig och ha tillgång till information är demokratiska rättigheter. Skolbibliotek i nära samarbete med lärare och annan pedagogisk personal utgör ett viktigt stöd för att elever ska bli delaktiga medborgare i ett demokratiskt samhälle med dess allt större behov av att omvandla olika former av information till kunskap.

Det i skolan integrerade skolbiblioteket främjar läslust och bidrar till att undervisningen kan fördjupas i olika teman eller områden. En livskraftig läskultur i goda läsmiljöer ger barn och unga ökade möjligheter till språk- och kunskapsutveckling. Här inspireras också till ökad läsning på fritiden. Barn och unga upplever biblioteken som trygga. Skolbiblioteken bidrar till alla barns och ungas mer likvärdiga tillgång till litteratur och medier på många språk och i olika format. Effekter på barns och ungas läsning kopplat till val av olika format; e-böcker, talböcker och fysiska böcker utvärderas kontinuerligt för att öka medvetenheten i de val som görs vid inköp. Barn och unga i behov av anpassad läsning och stöttning är en prioriterad grupp. Bibliotekens verksamhet stärker språkutveckling i svenska och här ges också uppmärksamhet åt flerspråkighet och de nationella minoritetsspråken.

Skolorna i Laholms kommun ger alla elever tillgång till skolbibliotek med ett uttalat pedagogiskt uppdrag när det gäller läs- och språkutveckling samt medie- och informationskunnighet.

Roller och ansvarsbeskrivning

Utbildningsförvaltningen gör via samordnare:

- ger alla skolor tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem, Book-it
- ansöker om statsbidrag för personalförstärkningar i skolbiblioteken
- ansöker om statsbidrag för förstärkning till material och böcker i skolbiblioteken
- skapar möjligheter för stöd och samarbete mellan skolbibliotekarierna genom månadsvisa möten.
- samverkar med samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen, exempelvis kring upphandling, kompetensutveckling, ansökningar från Kulturrådet samt spridning av kunskaper kring det stöd som finns för elever med läsnedsättning, exempelvis rätten till talböcker i Legimus, Myndigheten för tillgängliga medier.
- följer på en övergripande nivå upp skolbiblioteksverksamheten och ger utifrån nuläget förslag på utvecklingsområden till verksamhetschef för grundskola-förskola och rektorsgruppen.
- ger vid behov även förslag till förändringar i organisationen – exempelvis fördelningen av tjänster mellan skolorna och tillhörande rektorsansvar.

Rektor har ansvar för att skolbibliotekets verksamhet används som en del av undervisningen för att stärka elevers språkliga förmåga och digitala kompetens.

Rektor ska säkerställa att

- skolbibliotekets pedagogiska funktion på skolan styrs och följs upp i dialog med skolbibliotekspersonal och i det systematiska kvalitetsarbetet.
- som stöd finns förslag på en taxonomi.
- skolbiblioteket har bemanning, öppettider och resurser som möjliggör att skolbibliotekspersonal i samarbete med lärare och annan pedagogisk personal kan bidra till elevernas språk- och kunskapsutveckling.
- personalen i skolbiblioteket har relevant kompetens för uppdraget och ges möjlighet till kompetensutveckling - lärare och annan pedagogisk personal använder skolbiblioteket i undervisningen.
- skolbiblioteket ger relevant stöd till elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd, exempelvis genom god kännedom om Myndigheten för tillgängliga mediers Legimus - skolbiblioteket uppmuntrar elever att läsa på deras modersmål samt på de nationella minoritetsspråken.
- miljön i skolbiblioteket är tillgänglig, lugn och trygg och kan användas för samtal och studier.

Skolbibliotekarier/skolbibliotekspersonal ansvarar för att

- förvalta och utveckla verksamhet och utbud i dialog med rektor och med utgångspunkt i läroplanen, taxonomin och lokala mål.
- samverka med elever, lärare och pedagogisk personal med utgångspunkt i läroplanen, taxonomin och lokala mål.
- utveckla och dela med sig av kunnande inom läs- och språkutveckling och läsfrämjande metoder.
- tillsammans med lärare och pedagogisk personal pröva och förvalta arbetssätt som väcker elevernas läsglädje.

- tillsammans med rektor, lärare och pedagogisk personal hitta balansen i elevers läsning av fysiska böcker, e-böcker och ljudböcker.
- ge stöd till elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd exempelvis genom att tillhandahålla det utbud som finns från Myndigheten för tillgängliga medier (Legimus).
- utveckla och dela med sig av kunnande inom medie- och informationskunnighet (MIK), instruera och vägleda elever exempelvis i informationsökning, sök- och källkritik samt källtillitläs- och språkutveckling och läsfrämjande metoder.
- tillgodose och främja läsning på modersmålet och synliggöra elevernas flerspråkighet samt de nationella minoritetsspråken där behov finns.
- ansvar för den fysiska miljön utifrån de förutsättningar som rektor ger samt värna elevers integritet i skolbibliotekets verksamhet.

15. Taxonomi för skolbiblioteket och gymnasiebiblioteket

Taxominivå	Bibliotekarie/ skolbiblioteks-personal	Rektor och barn- och utbildnings- förvaltningen	Lärare	Elev
1. Biblioteket som bokrum (lager). Oavsett situation ej tillräckligt.	Saknar bemanning.	Böcker finns i en lokal med möjlighet för lärare att låna i utlånings-automat.	Skolbiblioteket påverkar inte undervisningen. Lärare och annan pedagogisk personal lånar själva böcker utan vägledning av bibliotekspersonal.	Biblioteket (bokrummet) används aldrig eller sällan av eleverna. Eleverna får ingen vägledning av bibliotekspersonal.
2. Informellt samarbete Sker ibland, i viss utsträckning och är i vissa situationer tillräckligt.	Utlån/återlämning till lärare och elever i det digitala biblioteks-systemet samt sedvanligt biblioteksarbete med urval, inköp, skyltning och inläsningstid. Ansvar för Legimus. Samarbete med lärare och annan pedagogisk personal sker slumpvis och beroende på personliga kontakter och initiativ.	Skolbiblioteket hålls öppet viss tid under veckan och är bemannat med kunnig personal. Viss budget finns för inköp av medier. Budgeten för bemanning och inköp av medier är till stor del finansierad med statsbidrag.	Bibliotekets böcker och medier används av lärare för att komplettera undervisningen. Samarbete med bibliotekarie/skolbiblioteks-personal sker slumpvis och beroende på personliga kontakter och initiativ. Lärare får vid besök i biblioteket önskat material, information och service som önskas.	Elev får hjälp av bibliotekspersonalen när hen tar kontakt och ber om det.

<p>3. Formellt samarbete</p> <p>Skер ofta och med viss kontinuitet.</p>	<p>Bibliotekarie/ skolbiblioteks-personal ger lärare stöd att välja ut och plocka fram material, exempelvis till projektarbete eller temastudier.</p> <p>Bibliotekarie/ skolbibliotekspersonal får ofta eget ansvar för pedagogiska insatser, exempelvis undervisning i medie- och informations-kunnighet, informationssökning, sök- och källkritik, källtillit, läsfrämjande insatser (bokprat, klassbesök).</p>	<p>Skolbiblioteket är bemannat av skolbibliotekarie eller personal som bedöms ha likvärdig kompetens. Rektor ser skolbiblioteket och skolbibliotekarie /skolbiblioteks-personal som viktiga resurser i utbildning och undervisning och arbetar systematiskt för ett funderade samarbete mellan skolbibliotekarie, personal och elever.</p>	<p>Läraren rådgör med skolbibliotekarie/ skolbiblioteks-personal tidigt i planering av undervisningen. Samverkan är strukturerad och strategisk även i genomförandet av undervisningen.</p>	<p>Eleven besöker och använder skolbiblioteket regelbundet. Eleven får också strukturerad hjälp av skol-bibliotekarie/ skolbiblioteks-personal</p>
<p>4. Skolbiblioteket som med-pedagogisk resurs</p> <p>Skер kontinuerligt, systematiskt och medvetet.</p>	<p>Skolbibliotekets pedagogiska funktion är väl integrerat på skolan. Skolbibliotekarien deltar systematiskt och kontinuerligt i lärarnas planering och genomförande av undervisning för att stödja elevernas lärande.</p>	<p>Skolbiblioteket ska ses som en integrerad del av undervisningsresurserna. Regelbunden planeringstid finns schemalagd för lärare och skolbibliotekarie/skolbibliotekspersonal. Skolbibliotekets funktion är en självklar del i skolans utvecklingsarbete.</p>	<p>Läraren engagerar och involverar skolbibliotekarie/ skolbibliotekspersonal tidigt i planeringen av undervisningen och tillsammans genomför de delar eller hela områden.</p>	<p>Eleven ser skolbiblioteket och dess personal som en viktigt plats och utgångspunkt för läsning av skönlitteratur och hjälp i studierna. Eleven har god informationskunnighet (MIK) och använder skolbiblioteket systematiskt, kontinuerligt och medvetet.</p>

Den ovanstående taxonomin innehåller beskrivningar av fyra olika nivåer av integrering av skolbiblioteket, från en passiv till en alltmer aktiv roll i undervisning och lärande. Nivå 2-4 är alla acceptabla och kan vara befogade i olika situationer.

16. Campusbiblioteket

Utbildningsförvaltningens övergripande målsättningar för skolbibliotek samt taxonomin gäller även för Campusbibliotekets verksamhet, som riktas till de frivilliga skolformerna och sorterar under Samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen.

Verksamheten på Campusbiblioteket befinner sig på nivå 2 och 3 i taxonomin. Mål för 2024 är att uppfylla samtliga kriterier i nivå 3. Mål för planperioden är att nå upp till nivå 4.

Campusbiblioteket erbjuder följande utbud och tjänster:

- Tidskrifter och dagstidningar
- Inköp av fack- och skönlitteratur som speglar efterfrågan och läroplaner
- Tillgång till licensbelagda databaser
- Fjärrlån till lärare och elever
- Utlån av gymnasiets kursböcker
- Utlån av vuxenutbildningens lånedatorer

Campusbiblioteket arbetar läsfrämjande genom:

- Boktips till elever och lärare
- Bokprat på förfrågan av lärare
- Läsfrämjande projekt i samarbete med lärare i svenska och engelska
- Läsfrämjande projekt utanför skoltid
- Spännande, aktuell och snygg skyltning av medier

Campusbiblioteket ger stöd till elever genom:

- Lättläst litteratur för elever med lässvårigheter eller med svenska som andraspråk
- Att ge tillgång till Legimus
- Samarbete med specialpedagogen kring elever med läs- och skrivsvårigheter
- Samarbete med studie- och yrkesvägledare kring studieteknik

Campusbiblioteket arbetar med att utveckla elevernas medie- och informationskunnighet genom:

- Visning av biblioteket för alla nya klasser i början av läsåret
- Utbildning i informationssökning, källkritik och källhänvisning för gymnasieelever i samband med kurser eller arbetsområden som berör dessa ämnen.
- Utbildning i informationssökning, källkritik och källhänvisning i samband med tredjeårselevernars gymnasiearbete.
- Hjälptill elever som har svårt att hitta källor till sitt gymnasiearbete i form av bokade eller spontana möten.

17. Samverkan mellan folkbibliotek och skolbibliotek

Samverkan mellan kommunens förvaltningar ska ske i syfte att öka läsningen hos barn och unga. För att tillsammans sträva efter att vända trenden med minskad läsning och försämrad läsförståelse behövs insatser på bred front, riktade till både barn och unga och deras vårdnadshavare. Barn och unga behöver vuxna som läsande förebilder.

Kompetensutveckling, läsfrämjande, utvecklingsprojekt, tidiga insatser, riktade insatser i segregerade områden samt mångspråk är exempel på områden som det kan vara gynnsamt för kommunens barn och unga att folkbibliotek och skolbibliotek samverkar kring.

Samverkan på ledningsnivå kan handla om t.ex. att välja effektiva insatser och sätta uppföljningsbara verksamhetsmål. Kollegial samverkan mellan folk- och skolbibliotekarier kan föda goda samarbeten och ger kännedom om varandras aktiviteter och satsningar.

Mål under planperioden

- Utveckla och fördjupa riktade läsfrämjande insatser i samverkan, både på och efter skoltid.

18. Övriga prioriterade grupper

Personer med funktionsnedsättning

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Det finns inget register i Sverige över personer med funktionsnedsättningar. Andelen personer med funktionsnedsättning uppskattas variera från cirka 10 procent till över 30 procent. Det kan exempelvis handla om långvarig sjukdom, nedsättning av syn-, hörsel- och rörelseförmåga eller svårigheter att minnas. Källa: Myndigheten för Delaktighet.

För personer med funktionsnedsättning är anpassade medier viktiga. Biblioteket köper in anpassade medier, arbetar med att göra medierna tillgängliga, skickar talböcker per post till enskilda låntagare, sprider information om medierna och handleder i användandet av teknisk utrustning.

Ett brett sortiment av anpassade medier ska erbjudas, t.ex. talböcker (Daisy), lättlästa böcker och storstilböcker. Daisyspelare ska finnas för prova på-utlåning.

I samarbete med Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) tillgängliggörs tjänsten Legimus/egen nedladdning för alla åldersgrupper. Målgrupperna är bland andra äldre personer med funktionshinder, personer med läs- och skrivsvårigheter, personer med synnedsättning och personer med intellektuella eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Bibliotekets Boken kommer-service ger personer som på egen hand inte kan besöka biblioteket möjlighet att få böcker hemlevererade via personligt besök av bibliotekspersonal.

Äldreboenden i kommunen har möjlighet att få sin litteraturförsörjning via biblioteket.

För att bättre nå de som har behov av tjänsterna ska befintlig samverkan med olika aktörer stärkas och nya samarbetsmöjligheter identifieras. Exempel på samverkan som kan utvecklas är med funktionsrättsföreningar och pensionärsföreningar. Föreningar kan förlägga möten till biblioteket och kombinera med att få information om biblioteksverksamheten.

Exempel på tillfällen då biblioteket samverkar med andra enheter är äldremässor, Alzheimerdag och samverkan med träffpunkter och äldrelots. För att nå framgång i detta arbete är relationsbyggande värdefullt.

Biblioteket ska löpande arbeta med att tillgänglighetsanpassa medier, lokaler och tjänster. Det ska vara enkelt att hitta i biblioteket. Besökare med olika slags funktionsnedsättning ska känna sig inkluderade i biblioteksverksamheten.

2025 kommer en ny lag att börja gälla i hela EU - Tillgänglighetsdirektivet. Den ställer bl.a. krav på att e-böcker ska vara tillgängliga för fler och på fler sätt, vilket troligen kommer att påverka bibliotek och MTM.

Bibliotekets insatser till barn med funktionsnedsättning beskrivs i avsnittet Barn och unga.

Mål under planperioden

- Samverkan med andra aktörer ska öka, i syfte att fler ska få kännedom om tjänster och utbud för personer med funktionsnedsättning.
- Antalet läsfrämjande aktiviteter riktade till personer med funktionsnedsättning ska under planperioden öka.

Personer med annat modersmål än svenska

Biblioteken ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska samt på lättläst svenska.

Enligt SCB är andelen personer med utländsk bakgrund omkring 27% i snitt i hela landet. Andel personer med utländsk bakgrund i Laholms kommun är cirka 19% år 2022. Källa: Sveriges befolkning efter födelseland/-region, medborgarskap och bakgrund, 31 december 2022 (scb.se).

Litteratur på de språk kommuninvånarna i Laholm har behov av ska finnas i det egna beståndet eller fjärrlånas från andra bibliotek. Biblioteket ska sträva efter att i den mån det är möjligt tillgodose allas behov av mångspråklitteratur.

Biblioteket ska vara en plats för social inkludering och orientering i samhället. Verksamheten ska samarbeta med relevanta aktörer för att främja integrationen i Laholms kommun.

Aktiviteter för personer med annat modersmål än svenska kan anordnas i bibliotekets egen regi eller tillsammans med samarbetspartners. Exempel på befintliga aktiviteter är bokcirklar med SFI-elever och språkkafé på Knäreds bibliotek. Dessa aktiviteter fungerar relationsskapande, vilket är en framgångsfaktor. Genom dialog med denna prioriterade grupp kan programverksamheten utvecklas.

Mål under planperioden

- Digitala nationella resurser som t.ex. Världens bibliotek ska marknadsföras mera.
- Bibliotekets arrangemang för personer med annat modersmål än svenska ska ta sin utgångspunkt i medborgardialog.

Nationella minoriteter

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna.

De fem nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Att en person tillhör en nationell minoritet baseras på självidentifikation och etnisk förankring i gruppen och bygger på frivillighet. Uppskattningsvis utgör de nationella minoriteterna tillsammans cirka 10 procent av Sveriges befolkning, där sverigefinnar är den största. Källa: Kunskapsguiden, en webbplats som samlar kunskapsstödjande produkter från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer.

Biblioteket ska tillgängliggöra medier på dessa språk, främst på Stadsbiblioteket men även på övriga enheter.

Då antalet invånare i Laholm ur de nationella minoriteterna är relativt litet är det en utmaning att kunna erbjuda ett bra, aktuellt och åldersanpassat mediebestånd. De intresseföreningar som finns nationellt har inga lokala avdelningar i Laholm, vilket gör det svårare att ha dialog för att undersöka behoven.

Biblioteket har även i uppdrag att informera och öka kunskapen om de nationella minoriteterna hos allmänheten. Det kan ske på olika vis, allt från kunskapshöjande insatser i form av t.ex. utställningar till kulturella upplevelser som teater eller musikföreställningar. De nationella minoriteternas högtidsdagar uppmärksammas ofta på sociala medier och i biblioteket.

Bokcirkelkassar med skönlitteratur med handling kopplad till nationella minoriteter ska erbjudas för att inspirera till läsning och ökad kunskap och förståelse.

Mål under planperioden

- Marknadsföringen av nationella digitala resurser som t.ex. Bläddra ska öka.

19. Digital delaktighet

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Alla medborgare ska erbjudas möjlighet att delta i samhällsdebatten, söka kunskap och information, ta del av kultur - även digitalt. Ökad digitalisering i samhället ställer krav på kommunerna att ge medborgarna möjlighet att utveckla sin digitala kompetens. Biblioteket ska verka för att minska digitalt utanförskap och stärka kommuninvånarnas digitala kompetens, bl.a. genom Digitala hjälpen (drop in-verksamhet) och workshops. Innehållet i workshopparna ska anpassas efter behov och efterfrågan. Ett brett spann av aktiviteter behövs - några besökare behöver hjälp med de mest grundläggande funktionerna på mobilen medan andra är nyfikna på AI. Många besöker biblioteket för att få hjälp med digitala ärenden som t.ex. ansökningar av olika slag.

Digital kompetens innefattar även medie- och informationskunnighet (MIK). Det är de kompetenser som behövs för att finna, analysera och kritiskt värdera information och även att själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. Biblioteket har en central roll i att vara en motvikt till falska nyheter, filterbubblor, propaganda och näthat. En del av arbetet med att stärka medie- och informationskunnigheten hos medborgarna kan integreras i det läsfrämjande arbetet. I mötet med användarna ska möjligheten att arbeta mer med källkritik utifrån det individuella behovet tas tillvara.

Biblioteket ska erbjuda besökare att kostnadsfritt få använda datorer och ansluta till wifi. Biblioteket erbjuder avgiftsbelagd service med utskrifter, kopiering och scanning. Under planperioden är det nödvändigt att det redan påbörjade samarbetet med IT-enheten kring en mer användarvänlig lösning för inloggning till wifi kommer i mål.

Mål under planperioden

- Samverkan med andra aktörer ska öka, i syfte att minska det digitala utanförskapet.

20. Breddat deltagande

Under planperioden ska insatser göras för att bredda deltagandet och nyttjandet av bibliotekets service och för att nå nya målgrupper. Faktorer som utgör hinder för ett breddat deltagande kan vara av t. ex. socioekonomisk, demografisk eller geografisk karaktär. Biblioteket ska lägga fokus på att utveckla verksamheten så att den bidrar till att undanröja hinder för deltagande. För att möjliggöra detta behöver verksamheten använda t.ex. dialog, tjänstedesign, UX (User Experience) och medskapande som metoder samt arbeta uppsökande och samverka med aktörer i civil- och lokalsamhället. Biblioteket behöver vidareutveckla metoder för att bjuda in människor till att vara delaktiga i medskapande av bibliotekets verksamhet.

Mål under planperioden

- Metoder för medborgardialog ska utvecklas, i syfte att nå fler målgrupper.